Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

COLÒNIA AGRÍCOLA DE GRAUGÉS

Avià

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Graugés 08610 AVIÀ
Emplaçament	A Graugés, al costat del llac gran.

Coordenades:

Latitud:	42.06413
Longitud:	1.8438
UTM Est (X):	404342
UTM Nord (Y):	4657543

Classificació

Número de fitxa	08011 - 59
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani Noucentisme
Segle	XIX
Any	1887
Autoria de l'element:	Agustí Rosal i Sala
Estat de conservació	Regular
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BPU. POUM Avià, DOGC 12/07/2011
Número inventari	2945 (1983)
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. cad.: 002500DG05G136

Fitxes associades:

ESTANY GRAN DE GRAUGÉS

Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía
Data de registre de la fitxa: dg., 02/12/2001 - 01:00

Descripció

El recinte de l'antiga Colònia Agrícola de Graugés ocupa una important extensió de terreny i diferents elements: un sector central on es concentren oficines, magatzems i dependències, les zones de cultiu, els estanys, carreteres, una farinera i els blocs de pisos on vivien els treballadors. Ens referim aquí al sector central de la explotació que s'articula al voltant d'una plaça rectangular on s'obren una sèrie d'edificis amb característiques constructives similars i que estaven destinats a diferents usos. Són edificis de planta rectangular, de pedra, amb les cantoneres de les finestres i portes de maó i teulada a dues vessants de teula àrab. Els edificis que es troben situats als angles tenen la teulada a quatre vents. Una part d'aquests edificis alberga actualment un restaurant, una altra part resta abandonada i altra ha estat ocupada per una explotació de vaques lleteres fins a finals de l'any 2000. Aquest conjunt es troba situat entre el llac gran i la carretera d'Avià a Casserres.

Observacions:

La colònia agafà el nom de la casa La Casavella de Graugés que van comprar els germans Rosal. És considerada zona d'Interès per les Normes Subsidiàries de l'Ajuntament d'Avià aprovades el 30-4-1986.

Història

Els germans Antoni (1852-) i Agustí (1854-1909) Rosal i Sala, que van néixer a Mataró, eren fills i nebots dels germans Rosal i Cortina de Berga que van fundar la fàbrica del Riu (colònia Rosal). Participaren activament en la vida política a la comarca i van ser uns grans impulsors de la indústria i la agricultura. L'afany emprenedor va portar a Agustí Rosal a construir la Colònia Agrícola de Graugés, que destacà pel nivell tecnològic emprat. Es va fundar entre els anys 1887 i 1889 en unes terres i masos que havien comprat a Graugés. Van construir pisos pels treballadors (carrer Vell, del Mig i Nou), una via fèrria que comunicava tot el complex, una explotació lletera, magatzems de farratges, molí de gra, forn i diferents serveis pels habitants. Es va fer un sistema per recollir els fems dels estables en un dipòsit subterrani per després utilitzar com adob. Els cultius eren rotatius i es va fer un sistema de regadiu dels camps construint els llacs artificials que actuaven com a dipòsits, als que pujaven aigua del Llobregat i de la riera d'Avià i de Font Caldes amb un sistema de canalització sense precedents a la comarca. De 425 hectàrees que tenia la finca, tres quartes parts eren de regadiu. A una descripció de l'any 1910 es diu que hi vivien 300 persones, per això la colònia comptava amb altres serveis: una escola regentada pel capellà de Graugés a la que assistien els nens menors de 12 anys, una escola de nenes de la que s'encarregaven la comunitat de monges Carmelites de la Caritat, una botiga, caixa d'estalvis, auxili mèdic i centre de reunió pels treballadors. Hi havia una sala a la planta baixa de la mateixa Torre de l'Amo que es va utilitzar com a església fins al 1994, en que es va construir la nova. L'explotació va ser visitada el 1908 pel rei Alfons XIII. L'any 1898 se'ls va concedir la medalla d'or del IACSI en ser la primera colònia que feia servir electricitat per a usos agrícoles. Va ser la primera explotació a la comarca amb una màquina de batre elèctrica, també hi havia una màquina per seleccionar grans i esgranadores de blat de moro. A la mort dels germans Rosal, la propietat que era indivisa va quedar per les vídues i fills. El 1916 es dividia, quedant la colònia Agrícola pels successors d'Agustí i la fàbrica del riu pels successors d'Antoni, a partir d'aquí la colònia entrà en una crisi i davallada que ha portat al tancament definitiu als nostres dies. Al 1943 encara es mantenia en funcionament el forn i

el molí de Graugés d'una mola, situats a una nau de la plaça. També es va instal·lar una fàbrica de filats de cotó que va funcionar de 1928 a 1930 a nom de Roberto Vicent Noutier, amb 3.000 fusos de filar i 1.600 fusos de tòrcer. A partir del 1928 rebrà el nom Hilaturas Ibéricas S.A. i es mantindrà fins al 1942.

Bibliografia

AA.DD. (1988). La vida als estanys de Graugés (Avià). Llibres de l'Àmbit núm. 2. Àmbit de Recerques del Berguedà.
MOUREU-REY, X. (1967). Una dinastia industrial. Els Rosal de Berga. A Homenatge a J. Vicens Vives, II. Barcelona. Pàgs. 447-457.
Llibres de Matrícula Industrial d'Avià (1899-1965). Arxiu Municipal d'Avià.
VILARDAGA, J. (1919). Efemérides Berguedanas. Manresa.

